

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

76. Lusitan. 300. auxiliares mittu[n]t Mac.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

75.
Legationis
exitus qua
tormenta bel-
lica Regi
Sin. mitteb.

perferam, quicumque illud cruciatus exasperauerint. Quod mentis
sinceræ propositum æquali oris, & animi serenitate ad mortem reti-
nuit. Intertextitur triennium sequens rerum similium aut satis vulga-
rium miscellaneis, ex quibus solum ea lego, quibus cognitionem se-
gentium fraudandam non censui. Tesseira ille cui nuper diximus cre-
ditas fuisse à Macaensibus bellicas machinas, ad Regem Sinarum defe-
rendas, haud multis à Pechino leucis, Lianchianum offendit à Tar-
tariis captam, ex qua illi vrbe parabant Regiam ac Regem obsidione
concludere; vna illis interiecta obstabat Cioceum, leucis non plus
septem à Pechino distans, sed eam ciues cogitabant fuga deserere, subit
in eam præsidio Tesseira & sui, pauci numero ac bello viuidi; quæ im-
pressionem facturus Tartarus, machinis muros armat, & cantheriatis
catapultariis. At enim Tartarus præda grauis captam omittit Lian-
chianum, nedum vt aliquid aduersus Coceum moliretur. Tam ino-
pinatus Tartarorum in confinia receptus, gloriæ plurimum Teseitæ
attulit, neque is ægrè sibi persuasit, sui nominis fama pulsos, tamen
fortassis alia omnia cogitassent; Rex ipse victoris Tartari trepidatione
absolutus Lusitanorum donis & aduentu, mirè laratus est; Tesseira
pauld post eum suo interprete Ioanne Rodriguez, suos Regi dedere li-
bellos supplices; profitebatur se Rodriguez vnum è Riccij sociis, cui-
us nondum obsoleuerat in aula decus; se legis eiusdem, & obserua-
torem, & præconem esse, quàm ex Europa, Sinarum imperio Ric-
cius attulisset; de Lusitanis comitibus, & Macaensibus à quibus mit-
tebatur, subdebat tantum quæ in rem facerent. Tesseira verò Legati
officio perfunctus; Regi, modo iuberet, trecentos obtulit Lusitanos,
quos esset ad eum aduersum Tartaros ducturus, eorum robore anima-
turus Sinas, nec profligaturus modo Tartarum, & compulsurus intra
suos fines, sed eam de illo editurus stragem, quæ solenni execratione
æternùm memoraretur à Tartariis. Nunquam erat cum iis congressus
Tesseira nec eorum fortassis infinitum vnquam putarat numerum, eo
confidentiùs promissà iactabat; itur super iis in consilium serio, vbi
Doctor Paulus eò suffragia iniecit, vt auxiliarios trecentos Sina à
Lusitanis acciperent. Eam ob rem Tesseira retento, Macaem Rodriguez
renauigat instructus diplomate quo illa auxilia petebantur, &
ornabatur ipse fidelitatis laudè, præter literas, & religionem, nihil
cætera ducentis. Macaenses hanc occasionem, quam magnis precibus
emptam vellent vltionem occupant, promerituri vt sperabant ad Re-
ge Sinarum prærogatiua quædam iura, foro suo maxime quæstiosa.
Lusitani centum quinquaginta confestim armantur, nobili culta, &
splendido, totidemque illorum famuli, cum iis Rodriguez & quinque
quos diximus Pechinum contendebant, iamque venerant Nancianum
Chianis Prouinciæ urbem primariam, cum aut metu laxato Tartari
longiùs abscedentis; aut crebro suorum monitu, Rex cauens periculo,
peregrini militis in regnum inducendi, per citatū cursorem, mandata illos,
retrò.

76.
Lusitan. 300.
auxiliares
mittit Mac.

retrò Macaam flectere, præter paucos illos, qui Macaensium nouū mu-
 nus, varij generis armorum, tutò essent in aulam perducturi. Cum his Pe-
 chinum Rodriguez & sui appulere; Timceum inde, nõ multis ab Tartaro
 militariibus concedunt, vbi Sun ille Ignatius de quo antea sæpè Sinarum
 militiæ cum sommo imperio præerat, vir animosæ pietatis, consiliorum
 prudentia, & quod in Literatis rarum, fortitudine militari clarus, qua &
 Tartaros non semel obtriuerat, & vrbes quatuor nuper ex iis recepe-
 rat; & Leatoni, extra ordinem creatus Prorex, etsi nondum inau-
 garatus Doctor, magnam Christianis præbebat fiduciam. Sed hunc
 securitas nimia susceptæ expeditionis miserè perdidit, vnâque Tessei-
 ram cum suis aliquot Lusitanis. In eam militum tria millia miserat,
 & suo illo nudatam præsidio Timceum fortuitis impressionibus obno-
 xiam, & imbecillam effecerat; milites in pagis dynastarum, quos nulla
 publici tangebatur, cura; pessimè accepti, prædantur, mactant, nihilo
 mitius hoste quouis, quâ fames, & ira rapiebat in omnem barbariem
 feruntur; moxque conscij perduellionis, diu vagæ regionis deuasta-
 tione, & fuga pœnam anteuertere meditantur, consultiùs statuunt
 Timceum inuadere, quam reliquerant defensoribus vacuam, & inermem;
 eiusque se præda, & mœnibus tutari, dùm conditionem ali-
 quam tempus ferret, qua commerita exirent supplicia. Adortis vr-
 bem de media nocte, occurrit Prorex è mœnibus; occurrit Tesseira, cum
 suis vræque, forti sed irritò conatu. Tesseira dùm tenet manu altera
 laternam, ignes altera græcos spargit, ad laternæ lumen transfuerberat-
 tur telo, per medium pectus, quod nimis audenter, inermum ad pu-
 gnam attulerat. Reuulso sua manu iaculo concidit, & die postero vi-
 uere desit. Ciues ne mora propugnationis, conditiones suas peiores
 facerent, rebeli portas pandunt, in quibus quod restitutum est, nece
 Ciuium quorundam, & Lusitanorum, nullo præterea fructu stetit.
 Libratores machinarum tres, & cum iis Rodriguez deiecere se muro
 in subiectas niues quæ tunc omnia obtinebant, & cursu Pechinum con-
 fugere; Perduelles, & ciues sceleris pœnitentes, veniam ab Rege ma-
 gnis intercessoribus exorant. Sed longè acerbius in Proregem Ignati-
 um, Ciam Michaëlem, & Doctorem Van Philippum consultum est.
 Primis duobus abscissum est caput, inuidia potiùs æmulorum, quàm
 Regis indignatione, tertius omnibus exutus, vitam ex aula solam in-
 columen retulit. Adamus Scial, ore, & vestitu assimilatus in carbo-
 narium eò se intrusit. vbi duo illi plectendi capite seruabantur, audi-
 uit confitentes, & per integrum selqui diem, erexit omni consolatio-
 ne ad supremum illum vitæ suæ actum condignè suis virtutibus Chri-
 stianæque peragendum. Debeatur hoc ingentibus in Patres, & Christi
 legem Ignatij meritis, viri probatissimæ virtutis; & digni planè cu-
 ius diuturnis obsequiis Rex peccatum donaret, aliena magis conscitum
 culpa quam propria; vel ob hoc saltem quod oblatum Regnum à
 perduellibus, abominatus respuisset, maluisseque vt aiebat, caput
 innocens

Innocens perdere, quàm mille imperiis reum coronare. Hanc mortem luxit Ecclesia Sinensis, tanquam publici boni cladem, cuius exempli heroici, & auctoritatis firmamento se destitutam sentiebat. Tesseræ, cuiusque comitibus tum liberatoribus machinarum tum reliquis, parte plus media in conditu cæsis, præter sumptus honorifici funeris, Rex titulos addidit, laudis eorum testes perpetuos, quos Sinæ pecuniis omnibus consueverunt præponere. Roderiguez & superstitibus Lusitanis, missionem petentibus humanissime concessit, & Macaum vsque, mensium trium viaticum liberalissimum. Quam Regis largitatem Senatus militaris, Doctore Paulo suadente, auxit proluxa commendatione Ioannis Rodriguez, qua semper è Societate Iesu nominatur, data est Iunij vndeagesimo, anno 1632. quo iam cæperat Sinis perspicuum fieri, Societatem Iesu, peculiarem hominum cæterum esse quibus id esset propositam, vt religionem quam profitebantur, quavis alia expulsa toto imperio funderent. Nec aliud memoratu dignum in eo legitur commendationis diplomate.

77.
Rex idola
palatio ex-
turbat, &
cuc?

Iam si quod metu prælogo ethnici, desiderio Christiani, ex quodam Regis præcipitato facto diuinabant, integre processisset, actum erat de tota Sinarum idololatria. Nam die quodam Rex, quod mortalium nemini venire in mentem potuisset, turbam illam matorum Deorum innumerabilem quæ in palatio prostabat præcepit exturbari, æreos, argenteos, aureos fundi, constari, ad vsum pecunia cudi; ligneos, odoratos, cuiusvis aut formæ aut materiæ ij forent, flammis tradi; templa illorum, & delubra in vsus alios conuerti, dempto solum vno quod indulgit potius lachrimis, quàm religioni Reginarum; cuius imperij nouitas à cogitationibus hominum adeo aliena, illudque Deorum vniuersale comburium atque exilium, diuersissimis iudiciis, & rumoribus, regnum omne impleuit. Illud communiùs, & frequentius iactatum, Doctore Paulo suafore, quem Rex in Colaum promouerat, hoc est rei summæ administratorem, aut esse Regem Christianum, aut propediem fore, cum abiectio idolorum, vltimus, de more, ad baptismum præmitteretur gradus: quæ opinio ita inualuit, vt Mechliniam vsque seu Manillam peruadens Philippinarum urbem, tres inde acciuerit è S. Dominici ordine, infinitati populorum baptizandæ operam daturus, quam cetero fingebant Regis exemplum secuturam ex iis vnus tantum in Prouinciam Fochiensem applicuit; Duo prodicione Nauarchi Sinensis, expilati, & cæsi: alij totidem cum venissent, vnus ex eadem, alter è S. Augustini familia, primi omnium ex religiosi ordinibus Sinas ingressi sunt, quinquaginta post annis, quàm nostra Societas cæperat in iis laborare. Ac ne his quidem occupandis quod meditati fuerant respondit, nec visi sunt velle linguæ Sinensis addiscendæ longissima rædia perpeti, citra quam putarant fore sibi in promptu populos tingere; at neque hos populos ad baptismum paratos, nec ipsum Regem inuenerunt. Porro illam Regis in Deos iram haudquaquam accendit veri Dei vltis
notitia,